

Külföldi diák

Két óraker téptük el magunkat a földtől, s már fél négykor utolért benünket, lecsapott ránk, foglyul ejtett a decemberi sötétség. Tudtam, huszonnyolc órás repülőút vár ránk, de azt nem, hogy ebből csaknem húsz óra, míg kiszabadulunk az éjszaka csapdájából. Az első órák még telítve voltak a föld otthonos és unott emlékképeivel. A hatalmas fémszivar meleg faburkolatú, kényelmes belseje is kedélyes étteremhez hasonlított: az egyenruhás, egyenmosolyos légitündérek dekoratív hidegtájakat hordoztak körül, poharainkat kéréstlenül szíinig töltötték whiskyvel, Cinzanóval, Chartreuse-zel, Baccardival, tokajival, oranzsszal, kávéval. A különböző bőrszinű és nyelvű utasok élénken iparkodtak megérteni egymást. Aztán — mint a lyukas tankból elszivárgó benzin — levált rólam valódi életem. Talán bóbiskoltam is valamicskét. Nagyon távolról szorongást keltő hangot hallottam: eltévedt, sebesült bombázógép kihagyó, kapkodó, ziháló bűgását, közvetlenül zuhanás előtt. Poharamért nyúltam. Remegett a kezem, de remegett rubin tartalmával a pohár is. A nemrég még kedélyes étkezőkocsi minden eresztékében remegve — erőlködéstől? rettegéstől? — fúrta magát valami ismeretlen közegben valami ismeretlen cél felé. Órákig tapadtam a parányi kabinablakhoz: fölöttünk is, alattunk is irdatlan messzeségben csillagok, s nem tudtam elhiteni magammal, hogy ott lent városok erőművei üzennek. A tejúton bolyongunk, eltörött iránytűvel, végsőket hörgő motorral, s ha ellobban az utolsó gallon benzin, nincs hova lezuhannunk, maga felé húz egy ismeretlen állócsillag roppant nehézségi ereje. Egyszerre eltűntek a bizonytalan eredetű fénypontok is: alagútban úszunk, vagy az óceán mélyén, de talán állunk egy ismeretlen ponton, míg a Föld elfordul alólunk, s mi lebegünk a súlytalanság állapotában tíz év múlva is, száz év múlva is, ha ugyan van itt idő, csak rádióink sugároznak megfejthetetlen jeleket az űrbe...

A fedélzeten mindenki aludt. Szétszórtan szundikáltak vagy szenderegtek delegációnk tagjai is: előttem a kásapuha, pocakos Krasnyánszky, aki vitézül cipelte hűszkilós bőröndömet a repülőtéren, mint olimpiára utazó súlyemelő. Abban a pillanatban, nyolc kilométerre a földtől, négy motor mentőkötélébe kapaszkodva, valószerűtlenebb volt, hogy van repülőtér, van bőrönd, tele azelőtt is meglevő földi kacattal, mint magasság és sötétség keltette képzeteim. S ezek a képek mégsem okoztak szorongást, aminthogy az embriónak is természetes otthona a vaksötét, süket, nedves, langyos burok; olyan fizikai jóézés töltött el, a hús, az idegrendszer és a fantázia egyszerre fölfokozott és kielégült összhangja, mint aki végre a saját közegébe került. Először repültem életemben.

Irgyeltem az alvástól ezt a fokozhatatlan élményt. Pedig a röpülés, hiába, a gép dolgozik, zabálja az emberi energiát is. A fontos kongresszusra utazó küldöttségek különkabinja elején bárpulttá alakítottak egy asztalt, különböző-

nemzetek izléséhez igazodó itallal, kísérőfalatkákkal. Azt hittem, magam vagyok ébren. Egy vállas, sötét ruhás férfi kimért léptekkel a bárpulthoz sétált, töltött, ivott, háromszor egymás után, és amikor visszafordult, fölismertem a tolmácsunkat. Úgy vélhette, mindenki alszik, mert arcán oly magafeledt, árulkodó, diadalmas mosoly égett, amelyet az ember már a tükre elöl is szemérmesen elrejt. Őt ujjával hevesen szétdúlta pedánsul fésült haját, föltépte ezüstszürke, diszkrét briliánssal ékített nyakkendője csomóját, s dünnögve fölnevetett. Állt egy pillanatig magába mélyedve, mint egy erejét élvező szökőkút, aztán anélkül, hogy lazult volna arcán a mosoly, eleresztette volna szemefényét, ismét az italokhoz fordult.

Odabotorkáltam-billegetem én is, korántsem olyan biztosan az ingó padlózaton, mint ő.

— Maga is először röpül? — tükrözte arcom az ő meglesett boldogságát.

Megütközve kapta rám tekintetét, poharat tartó keze táncolt. Arca kifakult.

— Dehogy! Miért? — morogta.

Fölösleges vagyok, fejezzük be gyorsan.

— Mit iszik? Töltsön nekem is.

Rögtön az az udvarias, szolgálatkész, fegyelmezett tisztviselő lett, akinek már otthon megismertük, s találgattuk, melyik arisztokratánál inaskodhatott az apja, vagy szobalánykodott a mamája, különben hol szedte volna föl ezt a korunkban sajnálatosan divatjamúlt modort? Diplomátára, nagykövetségi kultúrattaséra emlékeztetett, semmiképp tolmácsra. Egy-két bűvészmozdulattal helyreparancsolta rakoncátlan haját, föllázadt nyakkendőjét, és már nyújtotta az italt semleges mosollyal.

— Baccardi. De vigyázzon, erős.

Összeérintettük poharunkat.

— Köszönöm — s egyedül akartam hagyni érzelmi ünnepével. Váratlanul megállított.

— Mért kérdezte... először röpülök-e?

— Mert — tévováztam — olyan boldognak látszott, mint amilyen én vagyok.

— Eltalálta. Boldog vagyok. Iszunk még?

Ittunk.

— Csodálatos a röpülés, nem? Mit gondol, nem, ez az ember természetes állapota? Teljesen valószerűtlen, és mégis igazabb mindennél, ami eddig történt velem.

— Ezt is kóstolja meg.

— Az én őseim — ha egyáltalán származunk valahonnan — nem halak voltak, hanem madarak.

— És ehhez mit szól?

— Életem hátralevő részét úgy rendezem be, hogy minden fölösleges időmet és pénzemet repülőutakra költöm. Minél hosszabb repülőutakra.

A férfi átrendezte az üvegeket, kis rést csinált a bárasztalon, s leültünk egymással szemközt. Mindenki aludt, csak tán a pilóta nem. Valahol Európa és Amerika között, az Atlanti-óceán és a csillagos ég között, a valóság és a megfoghatatlan között, egy remegő ezüst koporsóban, amely mégis biztonságos, amilyen egy diónak lehet a dióhéj...

A tolmács, mint később kiszámítottam, harmincöt éves volt. Mindene kifogástalan: a ruhája, a mozgása, a franciasága, az angolsága, az oroszysága, a japánsága, a spanyolsága, a hindisége. Modora, mint az egyenruha, mindent eltakart — csak arcát hagyta födetlenül. Sötét, drámai arca volt, a földet túró, szálfát döntő, követ bányászó, lovat betörő, vadászó parasztlődök lecsiszolhatatlan, simára smirglizhetetlen, megszelídítetlen nyomaival.

— Jól látta, boldog vagyok. Holott nem először utazom. De talán utoljára... — Ez az utoljára sóvárogva hangzott, mint egy fohász.

Iszogattunk, narancsszeleteket, olajbogyót rágcsáltunk, remegtünk a motorok erőfeszítésével, tán ez dülta újra emberivé hajviseletét, fölöslegessé civilizációs jelvény nyakkendőjét, és egy emberi sorsban találtam magam.

— ... November 3-án reggelre kiürült a diákszálló. Hatágyas szobánkban ketten ébredtünk: egy külföldi diák és én. Összecsomagoltam, de miután a reggeli vonatot nem értem el, néhány újságot kunyeráltam a portán, és ruháskul visszafeküdtem.

Tizenegy óraker vasalt csizma kopogott a folyosón, s a mi ajtónk előtt fogyott el. Egymásra riadtunk a kis sötétbőrűvel... Belépett a bátyám. Nálam magasabb, széles vállú, erős, huszonhat éves parasztleány. Kiszolgált katona.

— Csomagolj! — parancsolt rám, miután kezet fogtunk. — Anyánk meghagyta, hogy hazavigyelek. Még belekeverednél valamibe.

— Már összecsomagoltam, de csak kettőkor megy vonat.

— Teherautóval vagyunk, itt áll a ház előtt. Siess! Nincs kedvünk Budapesten rekedni.

Fürgén magamra kaptam sálamat, kabátomat, a nemzetiszínű karszalagot letéptem, zsebre dugtam. Előráncigáltam bőröndömet, a pokrócot megigazítottam az ágyon.

— Élelmiszert hoztatok?

— Persze. — Bátyám a sarokba támasztott, gazdátlan M 48-as kispuskákat nézegette. — Kik ezek? Hogy kerültek ide?

— Teherautóról osztogatták az egyetemen. Hová vittétek az élelmiszert?

— Valamelyik kórháznak, nem vagyok ismerős — felelte szórakozottan, a puskákat mustrálva. — El kell ezekkel számolni?

— Ugyan, dehogyn kell! Látod, már mindenki elutazott, de a puskát itt hagyják a sarokban. Kinek is kellene leadni?

Fogtam a bőröndöt. A külföldi fiú ült az ágyán. Esengő sötét szemétől elszégyelltem magam. Persze, megpuccolok én is, mert van hova.

— Velem mi lesz? — kérdezte. Lehetetlen kiejtése most nem groteszk, hanem tragikusan szívfacsaró. Valóban, mi lesz? A diákszállóban senki, csak az öreg portás meg az elhányt puskák, röpcédulák. Előadások sincsenek. A menzán ma már nem osztottak reggelit.

— Te Rezszi! — fordultam izgatottan bátyámhoz. — Nem vihetnék a kölyköt magunkkal? Annyit eszik, mint egy szécinke.

Bátyám, combig erős kabátja alá rejtve a kiválasztott puskát, élesen végigmérte szobatársamat. A fiú — ne kérdezze, melyik világrészből, melyik országból való — nem volt taszító jelenség: tizenhat évesnek látszott, kicsi, madár-csontú, arányos, és a bőre színe alig sötétebb a miénknél. Nevezzük Cinegének, mert bátyám ebben a mustrapillantásban így nevezte el.

— Ehet, amennyit bír: megszűnt a beszolgáltatás. Na gyere, kis Cinege.

A fiú tüneményes gyorsan összekapkodta cókmojkját — belefért egy strand-szatyorba —, s hárman húzódtunk a teherautó ponyvája alá. Hárman meg a puska.

Aznap ősszel vettek föl a Múegyetem kultúrmérnöki karára: út, víz, híd. Középparasztkok voltunk, „birtokunk” a határ tizenkét dülőjében feküdt, munkánk háromnegyedét a szállítás ette meg. S micsoda útnak nem nevezhető dágványokon, hídnak nem nevezhető bürükön! S a talajvíz, amely tavaszokon fölverte a mező felét: gyakran háromszor egymás után hiába vetettük el a kukoricát. Már kisgyerekként elhatároztam, olyan ember leszek, aki vizeket szabályoz, járható utakat, be nem roskadó hidakat épít. — Eredj, Lőrinc — küldött bátyám az egyetemre. — Nem vagy gyerek, látod, milyen rohadatul élünk. Pénzt nem kapsz hazulról.

Szobatársaim közül három fiú jött a debreceni gimnáziumból, véd- és dacszövetségüket nem óhajtották fölhígitani velem; a negyediknek rokonai laktak Pesten, hozzájuk járt jóllakni, és udvarolt cserébe a lányuknak; egy-

másnak maradtunk Cinegével. Vasárnap délutánoként csavarogtunk a Belvárosban, a Rákóczi úton, Szent István körúton, néha megreszkírozunk egy mozijegyvet az első sorba, hogy órákra megmerevedjék a nyakunk, könnyelműen megengedtünk magunknak egy pohár sört a legalacsonyabb besorolású, répapalinka-, vizelet- és hányadékszagú talponállókban — de rendszerint azt játszottuk, hogy benyitottunk minden presszóba, vendéglőbe, kávéházba, ráérisen végigsétáltunk az asztalok között, az arcába bámultunk mindenkinek, különösen a nőknek, aztán, kissé sajnálkozva, hogy nincsenek itt, akiket keresünk, vagy minden asztal foglalt, vagy a helyiség színvonala nem felel meg igényeinknek, lustán kiballagtunk, s az utcán jókedvűen tárgyaltuk benyomásainkat. Cinege — most már nevezzük így — egyévi előkészítón már részt vett, de nem bírtam megfejteni, végül is mennyire tud magyarul, mert vagy folyékonyan beszélgettünk, vagy egyetlen szót sem értett, csak mosolygott udvarias, ki-tudja-mit-rejtő mosolyával. Vonzódtam ehhez a vézna, hontalan fiúhoz, én, a másik otthontalan, s úgy éreztem, ő is hozzám.

Édesanyám a földkerekség legszívesebb asszonya. Megpillantva Cinege fejletlen kamasztetését, végigsimított a kékesfekete hajon: — Majd fölhizlallak, kisleányom.

Bátyám nagylelkűen beleegyezett, s mi is azt hittük, néhány napról, legfeljebb egy-két hétről van szó. Hallgatva a rádió riasztó híreit a budapesti harcokról, a sztrájkokról, sejtettük, hogy a válság elhúzódik, de már nem rakhattuk Cinegét a nem közlekedő vonatra, s nem küldhettük vissza a nem működő fővárosba. De talán csak az én lelkiismeretem kényelmetlenkedett, hogy ingyenélőt hoztam szüleim nyakára. Az új kormány gyorsan megerősítette a beszolgáltatást eltörlő intézkedést, ez jókedvre hangolta az egész falut, családunkat is. Az őszi terményeket már magunknak takarítottuk be, szinte meggagdagodtunk hirtelen. Ötvennégyben, a szigetközi árvíz alatt, a beszolgáltatás terhei mellett hat hónapig tartottunk egy menekült fiatalasszonyt a két kisgyerekével, azt is bírtuk — Cinege valóban annyit evett, mint egy macska.

A rádió fölhívására január végén mentünk vissza az egyetemre. Hogy mi történt ez alatt a három hónap alatt? Voltaképpen semmi. Hosszúra nyúlt téli vakáció volt, szénszűnet, az ifjúság meghosszabbítása, haladék az elkövetkező irgalmatlan esztendőkre.

Két disznót hizlaltunk, egyiket leadásra, most ez is a miénk maradt. Tavasz óta nem lógott a kéményben szalonna. Az aratást — én kévét kötöttem — olyan töpörtyűn kínlódtuk végig, amelyből édesanyám krumplinyomóval kisajtolta a zsírt, őseink ezt hívták csörgének, csörgött is, mint a dió, csak nem volt kövér, olajos bele. Most levágtuk az egyik disznót. Előző nap késeket köszörültünk, bárdot élesítettünk; dézsákat, szapulókat, teknőket, melencéket, vándlingokat, bödönöket forráztunk; kisikáltuk a szappanfőző üstöt, gyökérkefével tisztára sűröltük a gyúródeszkát, a folyosóasztalt, a sulykolólabát, amelyen a kacsák rápalevelét szoktuk aprítani; a nőszemélyek fehér mellekötényeket, különböző célt szolgáló rongyokat mostak és gyűjtöttek a hentes-szatyorba.

Hajnalba keltünk, körbejárt a pálinkásüveg. Még két markos segítséget hívtunk a szomszédból — Cinegére nem számíthattunk —, s kicsalogattuk a terülő asztalkámat a szalmával bélelt hidasból. A sáros udvaron lekaptuk tizenhat körméről a közben gyanút fogó, visító, megvadult állatot — micsoda ereje van egy száznegyven kilós disznónak, néha majdnem négyfelé szórt bennünket magáról! — s bátyám egy biztos és erős mozdulattal szíven szúrta. Anyám fogta föl sós tálba a sugárzó vért... A külföldi fiú elszürkült bőrrel, két vihógó ikerhúgom között, vacogva bámulta a barbár műveletet. Farkaskutyánk, Gubacs — mert cserfagubacszínú a szőre — izgalomtól megveszve keringett, ugatott körülöttünk. A tavasszal még én hoztam a szomszéd falu erdésztől, kerékpáron, kosár híján az ingem alatt, akkora volt, mint egy zsemle; ha hiányzik, még most is érzem kis körmeinek óvatos érintését, nedves

orrának gombhidegét körben a derekamon, s bizonytalan nyüzsitését: hát nincs itt kijárat? Cinege hősiesen ette a véres húsból, májból, vesevelőből készült paprikás-hagymás-borsos reggelit, csak éretlen hűgaimat csiklandozta, hogy minden tüzes falatot vízzel öblített le kékes szájaszéléről...

Nem történt semmi ezen a téli vakáción, csak mondjuk, vadásztunk. Mitől van, hogy férfiember — a fiúgyerek is — annyira szereti a fegyvert: a botot, fokost, zsebkést, füttykóst, szíjostort, korbácsot, a csúzlit, a puskát? A háború utolsó évében két német tiszt kvártélyozott nálunk. Ha szolgálatba mentek, rögtön szobájukba lopakodtam, és kutattam. Tán nemcsak a saját felszerelésüket tárolták ott, hanem a szakaszukét, mert mindenből több volt. Alkalmanként loptam egy átlátszó térképtáskát, egy iránytűt, távcsvövet, derékszíjat — nem vették észre, legalábbis nem tették szóvá. Az éjjeliszekrény fiókjában hónapokig hevert egy vasporszínű, gusztusos kis pisztoly: hányszor a markomba vettem, kibiztosítottam, s megcéloltam a lámpaburát. Ellopni nem mertem. A front után azonban bandában fésültük át a határt, puskát, kézigránátot, kilőtt tankokat, löszert keresve, s amit találtunk, kilőttük, elhajítottuk, fölrobantottuk, elégettük. Édesanyám számtalanszor a lelkemre beszélt, megvert, bezárt, éppen csak a kötényéhez nem kötözött, de mihelyt félrenézett, megszöktem; ha volt is tudomásom a veszélyről, biztosan volt, hisz egyebet sem hallottam, de vonzott a puskapor, a fegyver. Egyszer, úgy májusban, az Általér partján találtunk egy páncélőkölt, a T-34-es tankok kilövésére szolgáló fegyvert. A puská mintájára készült e fegyver, csöve vastagabb s hátul nem az agyban végződik, hanem nyitottan, mint egy kályhacső. Szivar alakú lövedékek is heverték körülötte. Gáspár Endi, tizenkét éves barátom, a cső elejébe illesztett egy szürke lövedéket, vállához szorította és — Vigyázzatok! — vigyorgó arccal elhúzta a ravaszt. A golyó elzúgott s a távolban fölrobbant, de a cső hátsó szabad részéből láng csapott ki, végignyalta Endi vállát, mellét, nyakát, állát, ott bukott föl holtan, még a vigyornak sem volt ideje eltűnni a szája sarkából. (Hónaljából kellett tüzelni vele, hogy a láng a katona háta mögé csapjon.) Többé nem tettem ki lábam az udvarról, még a kertben is óvatosan nyűttem a tikhúrt a baromfiaknak, nehogy föld alá telepített aknába akadjanak.

Most ennek a diákszállóból csent M-48-as kispuskának örültünk mindhárman, akár egy kései, de jókor megkapott játékszernek. Vigyáztunk, ne tudjon róla senki odahaza, az istállógyban őriztük a szalmazsák alatt, és csak a mező távoli, ember nem látta terepén használtuk. Mire Cinegével fölbredtünk, bátyám megrakta a szánt gőzölgő trágyával. A fadóntó szerszámokat, fűrészét, fejszéket, a sulykot, kötelet a saroglyába tette, a puskát vízhatlan ponyvába csavarva az ülésdeszkára, a pokróc és a fenekünk alá. Édesanyám ebédet csomagolt, s a bőséges reggeli után kikocogtunk a Zsöngéi-dűlőbe. Ezt az ötholdas táblánkat szerettük a legjobban. A falutól négy kilométerre feküdt, hó befűtötte a szűz dűlőt vezetett hozzá, egybemosódva a szántókkal, rétekkel, nyomvonalát csak a lovak ösztöne, s egy-egy árkon átdomborodó mezei híd jelezte úgy-ahogy. Gubacs fölajzottan a lovak előtt, vagy a szán mögött futkározott, izgatottan szaglászta a szélsímította porhóban a friss róka- meg nyúl nyomokat. Amint kiértünk a házak közül, és tanútól nem kellett tartanunk, bátyám kibontotta, térdére fektette a puskát. Ha az éles, tiszta hátterben kirajzolódott egy sötétebb folt, lelépett a mozgó szánról — a lovak szerszámán tovább csilingeltek a fémcsatok —, gondosan célzott és lőtt. Ha ő lőtt, a nyúl fölbukfencezett. (Egyszer láttam — ne kérdezze, hol — agyonlőni egy embert: a golyó és a test találkozása olyan fizikai megrázkódtatással járt, hogy a sapka fölugrott a fejéről. Ezért végzik ki a halálraítélteket hajadonfótt?) Nem volt önző, igazságosan átengedte a soros lövést Cinegének meg nekem: mi a honvédelmiismeretek-órán szerzett csekély gyakorlatunkkal sohasem találtunk célba. De az is megesett, hogy mire észrevettük a nyulat vagy fácánt, Gubacs már el is riasztotta.

A Zsöngői-dűlőt derékszőgben széles, nyurga fasor határolta. A fasorban alacsony földkunyhó állt, a szőlő telepítésekor ütöttük össze, állítólag megkérdeztem édesapámat: azért építjük a kunyhót, hogy legyen hova bújnunk, ha jönnek a lopók? Minden aratáskor jól teletömtük szalmával, hogy a következő aratásig puha, meleg szárnyékunk legyen hirtelen kicsapó zivatarok és szúrós, láthatatlan őszi permetek ellen. A nagy táblán mindig akadt munka: a szőlő nyitásától az őszi répaszedésen át a téli favágásig. Rezi leszórta a trágyát a szánról, mi Cinegével tüzet raktunk a kunyhó előtt, nagyobb rönkökkel biztosítottuk, ki ne oltsa a szél, s hozzáfogtunk kivágni egy-egy vastagabb törzsű fát. A tél mély csöndjében messze visszhangzott a fejszecsattogás, s noha engedélyünk nem volt a favágásra, nem tartottunk a mezőőrtől: a rossz lábú Szakolyi Menyhért bácsi nyáron is csak akkor vetődött ilyen távolra a falutól, ha fölkapaszkodott egy-egy lovas fogatra.

Déltájban körbeültük a tüzet, szalonnát pirítottunk; a szatyorban találtunk szegfűszeges forralt bort. Cigarettazni behúzódtunk a kunyhó szarkaláb-szagú védelmébe, lábunkat, törzsünket a ropogós szalmába fúrtuk, s a tűz irányába könyököltünk. Hárman éppen elértünk benne, hason fekvé. Belülről melegített a szalonna meg a bor, kétoldalt bátyám csontos-erős és a külföldi diák madárláb-finom teste. Ha nem bírok elaludni, ma is elég földéznem ezt a szalmába fúródott hason fekvést, szemben az ég aljáig nyúló hómezőt, a kékárnyékú szőlőkarók szálnalmas csupaszágát, a fáradhatatlanul hajlongó tüzet... Ha akkor nem fogtam volna föl, ebből tudhatom, milyen boldog voltam. Csak Cinege tűnt el a bal oldalamról.

Délután megraktuk a szánt szétfűrészelt fatörzsekkel, s a három órakor már leszálló kék derengésben, a pokrócokat térdünkre terítve, vállunkra borítva, összeszorulva alatta, fáradt és mégis megedzett, szélkifúttá testtel siklottunk hazafelé a láthatatlan dűlőúton, amelyen reggeli nyomunk volt az egyetlen jel, vagy már azt is elsimította a szél, betemette a friss hóesés.

Indulás előtti estén édesanyám mindkettőnk csomagját megpakolta hazaival: kifagyott füstölt kolbász, sózott szalonna, krumplinyomón át nem préselt tőporlyú, cipónyi disznósajt, egy demizson rizlingszilváni. Aztán hárman behúzódtunk az istállóba, a puskát szétszedtük, fa alkatrészeit kishókonnal darabokra aprítottuk, s az immár nyalábnyi ócskavasat a kútba szórtuk, hadd rágja szét az idő meg a rozsdá.

A diákszállóban elfoglaltuk régi helyünket, s tudomásul vettük, hogy a következő öt évet az egyetem, a menza és ennek a sarokágnak a háromszöge határozza meg. Az összeszikipkázott szobatársakkal este nagy lakomát csaptunk: mindenki tele bőrrönddel érkezett a megkönnyebbült vidékről. De beszélgetni óvakodtunk.

Másnap reggel fölébredve, Cinege nem volt a szobában. Egyikünk sem vette észre, mikor tűnt el. Szótlán, fakó kapkodásuk belső riadalmamat tükrözte: mégis fecseghettünk valamit az este? Háromnegyed tizenegykor a tanulmányi titkár kihívott az előadásról. Jegyzeteim szerint ez volt a professzor utolsó mondata: „A felszín alatti vizek főbb gazdasági jellemzője, hogy a felszíni víznél jóval nagyobb a víztartó rétegekben egyidejűleg tárolt térfogatuk, de kisebb a mozgáskészségük...” A folyosón két civil ruhás várt. Autóba ültettek, aztán föbb lehangoló folyosó után kisebb, puritán irodában találtam magam. Az íróasztalon szétszedett, darabokra aprított M-48-as kispuska, a fa alkatrészek még sötétek a kútvíztől. Ismerem-e?

Bátyámat is lecsukták, hiába vállaltam magamra mindent. A tárgyaláson nem volt tanú, csak a puska.

Mire kiszabadultam, évfolyamom végzett, a velünk tanuló külföldi diákok is hazautaztak. Cinegét nem találtam meg, de egyik debreceni szobatársam emlékezett, hogy a fiú még aznap este visszament a diákszállóba, s nem látzott rajta, hogy akár egyetlen pofont is kapott volna. Még öt évig velük tanult.

A börtönben megtanultam három nyelvet. Ott csak ennyit, Azóta... A tolmácsközvetítőben nekem van a legtöbb felsőfokú nyelvvizsgám. Kezdetben csak otthon kísérhettem külföldieket, aztán rájöttek, hogy én nem fogok disszidálni. A világ felét már beutaztam, s ha kell, a másik felét is beutazom. Mert jó, Magyarországot elhagyta, de a térképről nem szökhet meg. S ma már: kicsi a Föld!

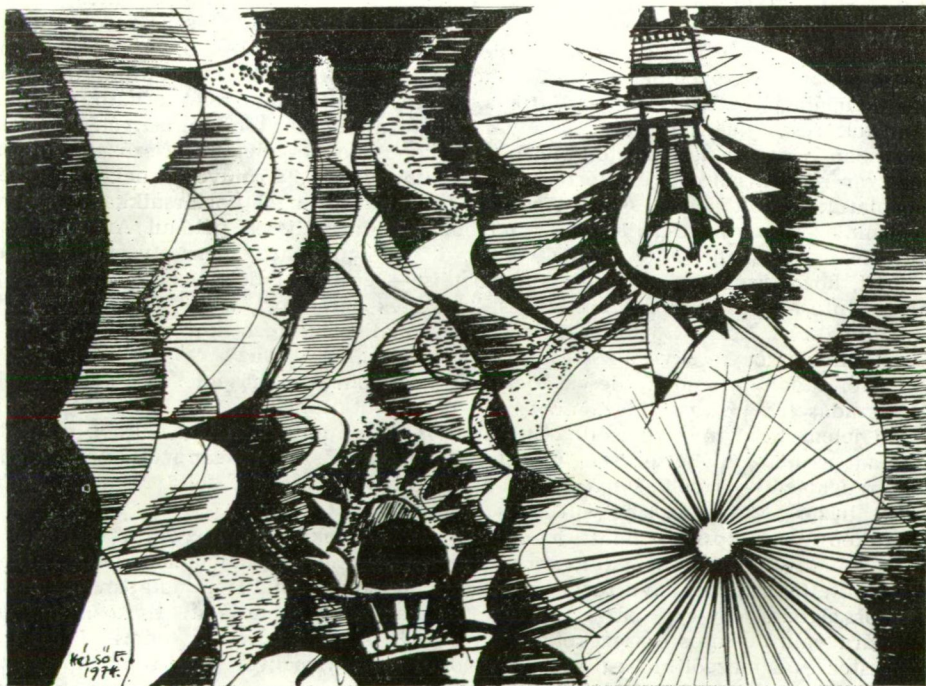
— Ha megtalálja, mit csinál vele? — akadozott a nyelvem.

— Iszunk még egyet?

...Mióta hallgatunk? Egyszer mentőautóba raktak, ahol hamarosan elvesztettem az eszméletemet. Az utolsó, amit érzéltem a külvilágból: egy mentőautó riasztó, szívet rettentő szirénázása. Aztán fölfogtam: ez a mentőautó szirénáz, amiben engem visznek. Most fülem lassan újra beengedte azt a távoli, szorongást keltő morajt, amely emlékeztetett valamire, talán egy zuhanó bombázógépre, de hiába próbáltam megragadni.

— Látom, elálmosodott. Helyére kísérem.

Mire fölébredtem, süttött a nap. Mindenki a kabinablakoknál tolongott. Több nyelvű zsvivaj, forró fekete, hideg sült. Tekintetemmel tolmácsunkat kerestem. A bárasztalnál pillantottam meg, friss ingben, üdére borotváltan. Haja, körme, kezelője, nyakkendője, testtartása kifogástalan. Arcvonásai udvariasan semlegesek, de én már látni véltem ajka körül egy derengő mosolyt. Nem vett részt az általános ünneplésben, hogy ime, átrepültük az Atlanti-óceánt meg az éjszaka alagútját, és mégis életben maradtunk. Magának ünnepe: talán utoljára röpül. Kicsi a Föld.

HÉZSÓ FERENC: LÁMPÁK — LÁMPÁSOK